

مراکز علمی تحقیقات علمی
دکتر مصطفی محمدی / محمدرضا

سرشناسه: نجفی یازوکی، معصومه، ۱۳۴۷-
عنوان و نام پدیدآور: مراحل اجرای تحقیق علمی / مؤلفین: معصومه
نجفی یازوکی، محمدکر بلائی
مشخصات ناشر: تهران: کوروش چاپ، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۱۰۴ص:، مصور، جلد
شابک: ۵-۵۷-۵۰۲۲-۶۰۰-۹۷۸: ۹۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: تحقیق-روش شناسی
موضوع: نگارش علمی و فرهنگی
شناسه افزوده: کربلائی، محمد، ۱۳۶۸-
رده بندی کنگره: ۱۳۹۳/۳۲۷/۵۵/۱۸۰ Q
رده بندی دیویی: ۴۲/۰۰۱

شابک: ۳۴۵۸۷۲۲ ملی: ۳۴۵۸۷۲۲

مراحل اجرای تحقیق علمی
نویسنده: معصومه نجفی یازوکی
صفحه آرائی: محمدکر بلائی
طراح روی جلد: آتشیان جان
ناشر: مؤسسه انتشارات کوروش چاپ
چاپ اول: ۱۳۹۳
شمارگان: ۲۰۰۰
بها: ۹۰۰۰۰ ریال

شابک: ۵-۵۷-۵۰۲۲-۶۰۰-۹۷۸

حقوق چاپ برای ناشر محفوظ است.

مرکز پخش: تهران، خیابان مطهری، حیاتان آتشیان کوچه
سرو، پلاک ۲، طبقه پنجم، واحد ۱۴، مؤسسه انتشارات کوروش
چاپ، تلفکس: ۸۸۴۲۷۸۳۸

تلفن: ۸۸۴۳۸۱۹۹، ۸۸۴۳۸۳۹۶، ۸۸۴۵۴۱۹۵، ۸۸۴۷۷۰۰۳

۰۹۱۲۱۳۳۸۱۱۵

۱۴) مراحل تکمیل اجرای طرح تحقیق علمی

■ مرحله اول: صورت بندی گزاره / ۱۷

◆ گام اول: انتخاب موضوع / ۱۷

◆ گام دوم: بیان مسئله / ۲۰

◆ گام سوم: بررسی پیشینه / ۲۱

◆ گام چهارم: تدوین گزاره های تحقیق / ۲۶

◆ اهداف پژوهش / ۲۸

◆ سؤال های پژوهش / ۳۱

◆ فرضیه های پژوهش / ۲۹

◆ گام پنجم: مشخص کردن متغیرها / ۳۰

■ مرحله دوم: روش شناسی پژوهش / ۳۴

◆ گام ششم: طرح پژوهش / ۳۹

◆ پژوهش‌های آزمایشی / ۳۹

◆ پژوهش‌های غیرآزمایشی / ۴۷

◆ گام هفتم: شرکت کنندگان / ۵۵

◆ روش‌های نمونه‌گیری / ۵۶

◆ تعیین حجم نمونه / ۶۳

◆ گام هشتم: ابزار / ۷۱

◆ مشاهده / ۷۲

◆ مصاحبه / ۷۲

◆ پرسشنامه / ۷۴

◆ طیف / ۸۰

◆ آزمون / ۸۳

◆ روایی و پایایی ابزار / ۸۴

◆ گام نهم: تنظیم و تلخیص داده‌ها / ۸۷

مراحل تحقیقاتی اجرای طرح تحقیق علمی

مرحله سوم: قبول و رد / ۸۹

♦ گام دهم: مشاهده تجزیه / ۸۹

♦ گام یازدهم: بحث و نتیجه گیری / ۹۱

مرحله چهارم: اشاعه یافته / ۹۱

♦ گام دوازدهم: گزارش علمی / ۹۱

منابع / ۹۷

پیوست: / ۹۸

♦ نمونه کاربرد ارزشیابی طرح پژوهشی و بیان نتیجه / ۹۸

پیدا گفتار

امروزه شاهد پیشرفت روزافزون علم در تمامی رشته ها هستیم و پژوهش در این راستا سهم عمده ای دارد. نقش تحقیق و پژوهش بسیار مهم است که منابع معتبری در زمینه فنون پژوهش ترجمه و تدوین شده اند. اکثر کتابهایی که درباره روش تحقیق نگاشته شده اند بسیار جامع هستند و تمامی جنبه ها را بطور گسترده مورد بحث قرار داده اند. اگرچه مطالب بسیار مفصل و مطالب با توجه به نیاز مخاطب بسیار ارزنده است، اما برخی از دانشجویان و پژوهشگران تمایل دارند ضروری ترین مباحث این حوزه را در حداقل زمان کسب کنند. کتاب حاضر مراحل اجرای تحقیق را به بیان خلاصه و تا حد امکان ساده بیان می کند. مخاطب این نوشتار تنها با صرف زمانی اندک، شناخت نسبی نسبت به مراحل پژوهش پیدا کند و مسیر درستی را در انجام تحقیق دریابد. مطالب این کتاب برگرفته از منابع متعددی است که مهمترین آن کتاب "روش های تحقیق در علوم رفتاری" سرمد و همکاران است که از بهترین منابع این حوزه است. چارچوب مباحث ارائه شده در نوشتار حاضر الهام گرفته از مباحث استادانه کلاسهای درس آقای دکتر حمیدرضا حسن آبادی است که از ایشان به سبب هدایت عالمانه و دقیق، تشکر و قدردانی می شود.

پژوهش در لغت به معنای رسیدگی، بررسی، بازجویی، واری و ارسى واقعیت رسیدگی کردن می‌باشد. به عبارت دیگر پژوهش به معنای پژوهیدن و جستجو است. پژوهش و تحقیق و مترادف‌های آن مانند جستجو، تحقیق، تفحص... از کلیت‌های علمی انسان است. هدف از انجام پژوهش شناخت پدیده‌هاست. منظور از شناخت يك پدیده توصیف و تبیین آن است. زمانی که اجزای يك پدیده را به هم پیوند می‌دهیم، می‌توانیم آن را توصیف کنیم و در صورت درك رابطه بین اجزای آن به هم پیوند خواهیم پرداخت. دانستن چیستی و چرایی پدیده‌ها به ما كمك می‌کند تا بتوانیم آنها را كنترل و پیش‌بینی کنیم.

برای شناخت پدیده‌ها راه‌های متفاوتی وجود دارد که عبارتند از:

◆ مراجعه به مرجع اقتدار (بدون مثال بزرگ قبيله)

◆ سنت و عرف (که جنبه فرهنگي - اجتماعي دارد)

◆ تجربه و شهود (که جنبه شخصي دارد)

◆ استدلال

◆ روش علمی

از بین روش‌های فوق، امروزه روش علمی کاربرد دارد. ویژگی‌های سبب

برتری روش علمی نسبت به سایر روش‌ها عبارتند از:

◆ روش علمی قاعده‌مند است؛ یعنی مانند نظامی است که اجزای آن به هم ارتباط هستند.

♦ در روش علمی پدیده‌ها عینی می‌شوند و مورد مطالعه قرار می‌گیرند و نتایج بر اساس یافته‌های مستند حاصل می‌گردد.

♦ روش علمی تکرارپذیر است و قابلیت تعمیم به موارد مشابه را دارد.

♦ مهمترین ویژگی روش علمی قاعده‌مند بودن آن است. به عبارت دیگر روش علمی مانند نظامی است که از مراحل مرتبط تشکیل شده است.

اولین بار بیان روش این مراحل را به شرح زیر بیان نموده است:

♦ انتخاب موضوع، شناسایی، تعریف و بیان آن

♦ بررسی مسئله تحقیق

♦ راه حل فرضی (فرضیه)

♦ گردآوری و آزمایش فرضیه

♦ رد، تأیید یا تعدیل فرضیه

همان گونه که ملاحظه می شود نظام دار بودن روش علمی به این معناست که در این نظام هدفمند است و به ترتیب رسیدن به هدف را دنبال می کند. به گونه که ذکر شد هدف از انجام تحقیق و پژوهش شناخت پدیده ها و رسیدن به علم است. بدیهی است پدیده ها بسیار متنوع هستند و برای شناختن طبیعتی آنها لازم است؛ لذا حوزه های دانش بشری ایجاد شده است. عنوان نمونه يك جامعه شناس پدیده های مربوط به حوزه جامعه شناسی را مورد مطالعه قرار می دهد و يك فیزیکدان، پدیده های مربوط به حوزه فیزیک را بررسی می کند. شناخت پدیده ها در حوزه های مختلف دانش بشری، موجب تولید علم در آن حوزه می شود.